

bp keçən ilin göstəricilərini açıqladı

Azərbaycan neftinin və qazının hasilatı sabit, ixracı ahəngdardır

bp Azərbaycanda əməliyyatçılıq etdiyi neft, qaz və ixrac layihələri, eləcə də həyata keçirdiyi sosial proqramlar üzrə illik hesabatını açıqlayıb. Həmişə olduğu kimi, bu dəfə də məlumatlara "Azəri-Çıraq-Günəşli" (AÇG) layihəsinə aid göstəricilərdən başlayıb.

Şirkətin və sözügedən layihələrdəki tərəfdaşlarının 2023-cü ildəki fəaliyyətində "Azəri Mərkəzi Şərqi" (ACE) layihəsinin əsas işlərinin yekunlaşması başlıca nailiyyətlərdən biri kimi qeyd olunmalıdır. Belə ki, ACE platformasının dayaq bloku tikildiyi Heydər Əliyev adına Bakı Dərin Özüllər Zavodundan dənizə yola salınmış və AÇG yatağı sahəsində suyun 137 metr dərinliyində öz daimi yerində quraşdırılmışdır.

Dayaq bloku üzrə əsas istismar sınaqları bitdikdən sonra platformanın üst modulları da inşa edildiyi Bayıl tikinti-quraşdırma sahəsindən dənizə göndərilmişdir. İlin son ayından isə ACE-də ilk hasilat quyusunun qazılmasına başlanmışdır. Bir sözlə, ACE-dən hasilatın başlanması üçün tələb olunan bütün digər işlər qrafikə uyğun gedir və hazırda yeni platformadan ilk neftin yolunu gözləyirik.

Fəaliyyətdə olan AÇG qurğularından isə neftin və səmt qazının sabit hasilatı ilboyu təhlükəsiz və etibarlı şəkildə davam etmişdir. AÇG-dən hasilat gündə orta hesabla 363 min barel və ya illik təxminən 133 milyon barel, yəni 18 milyon ton olmuşdur. "Çıraq" gündə 23 min, "Mərkəzi Azəri" 96 min, "Qərbi Azəri" 86 min, "Şərqi Azəri" 58 min, "Dərinsulu Günəşli" 67 min və "Qərbi Çıraq" 33 min barel neft vermişdir. Dekabrın 12-də AÇG "Qərbi Azəri" platformasından bir milyardıncı barel neft hasilatının əldə olunmasını qeyd etmişdir.

Keçən il ərzində AÇG-dən Azərbaycan dövlətinə əsasən Səngəçal terminalından, həmçinin "Neft Daşları"ndakı qurğu vasitəsilə gündə orta hesabla 5,5 milyon kubmetr, ümumilikdə isə 2 milyard kubmetr səmt qazı təhvil verilmişdir. Hasil edilən səmt qazı

nın qalan hissəsi təzyiqli saxlamaq məqsədilə yenidən kollektora vurulmuşdur.

Səngəçal terminalı əvvəlki qaydada "Azəri-Çıraq-Günəşli" və "Şahdəniz" yataqlarından sualtı boru kəmərləri ilə daxil olan nefti və qazı qəbul etmişdir.

Xatırladaq ki, terminalın texniki emal sistemlərinin gündəlik gücü hazırda 1,2 milyon barel neft və kondensat, "Şahdəniz" qazı üçün təqribən 81 milyon standart kubmetrdir. Ümumi qaz emalı və ixracı gücü isə (AÇG səmt qazı da daxil olmaqla) gündəlik təqribən 100 milyon standart kubmetr təşkil edir.

2023-cü ildə terminaldan təxminən 230 milyon bareldən çox neft və kondensat, o cümlədən 229 milyon barel Heydər Əliyev adına Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) əsas ixrac boru kəməri ilə və təxminən 1 milyon barel Qərb İxrac Boru Kəməri marşrutu ilə ixrac olunmuşdur.

Qaz terminaldan Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinin genişləndirilməsi (CQBKG) sistemi də daxil olmaqla əsasən Cənubi Qafqaz Boru Kəməri (CQBK) və terminalın qaz emalı obyektlərini "Azəri-qaz"ın qazpaylama sistemi ilə birləşdirən Azərbaycana məxsus kəmərlə ixrac olunur. İl ərzində terminaldan həmçinin gündəlik orta hesabla təxminən 71 milyon standart kubmetr (təxminən 2 milyard 515 milyon standart kubfut) "Şahdəniz" qazı göndərilmişdir.

BTC 2006-cı ilin ortalarında istismara verildəndən keçən ilin sonunadək nəql etdiyi

neftin həcmi ümumilikdə təqribən 561 milyon tona (4,2 milyard barel) çatdırmışdır. Bu dövr ərzində Ceyhanda 5557 tanker yüklənərək dünya bazarlarına göndərilmişdir. BTC-nin ümumilikdə 4 milyard barel neft ixracına nail olması da keçən il (yanvarın 18-də) baş vermişdir.

2023-cü ildə BTC vasitəsilə ixrac olunmuş təqribən 30 milyon ton (təxminən 227 milyon barel) xam neft və kondensat Ceyhan terminalında 313 tankərə yüklənmiş və yola salınmışdır.

Hazırda BTC boru kəməri əsasən Azərbaycandan AÇG nefti və "Şahdəniz" kondensatı daşıyır. Bundan əlavə, kəmərlə Xəzərin digər regional xam neft və kondensat həcmələri (Qazaxıstan, Türkmənistan, SOCAR-ın AÇG-dən kənar hasilat həcmələri) də nəql olunur.

Keçən il ərzində "Şahdəniz"də də işlər rəvan getmişdir. Yataqdan Azərbaycan ("Azərkontrakt" ASC-yə), Gürcüstan (GOGC şirkətinə), Türkiyə (BOTAŞ şirkətinə) bazarlarına, çoxsaylı obyektlər üçün BTC-yə və Avropadakı alıcılara qaz çatdırılması davam etmişdir. İl ərzində "Şahdəniz Alfa" və "Şahdəniz Bravo" platformalarından birlikdə təqribən 26 milyard standart kubmetr qaz və 4 milyon tondan çox (təqribən 35 milyon barel) kondensat hasil olunmuşdur.

Mövcud "Şahdəniz" qurğularının hasilat gücü hazırda gündə təxminən 77 milyon (ildə təqribən 28 milyard) standart kubmetrdir. Qazı nəql

edən Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinin ixrac üçün gündəlik orta ötürücülük gücü 60,1 milyon kubmetr olmuşdur. Qeyd edək ki, CQBK 2006-cı ilin sonlarında istismara verilib və Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyəyə "Şahdəniz" qazını çatdırır, genişləndirilmiş CQBK sistemi isə kommersiya qaz həcmələrinin Türkiyəyə çatdırılmasına 2018-ci ilin iyun ayında, Avropaya isə 2020-ci ilin dekabr ayında başlayıb.

Əməliyyatçı şirkətin illik hesabatında geoloji kəşfiyyat işlərinin gedişi haqqında da ətraflı məlumat var. Belə ki, AÇG strukturunda hazırda istismarda olan neft yataqlarının altındakı dərin qaz layları haqqında məlumat toplamaq məqsədilə yeni bir qiymətləndirmə quyusu qazılmışdır. Hazırda AÇG-nin dərin qaz laylarının potensialını öyrənmək məqsədilə quyudan əldə olunmuş məlumatların təhlili aparılır.

Keçən il həmçinin "Şahdəniz" müqavilə sahəsində hazırda istismarda olan məhsuldar layların altındakı daha dərin horizontları qiymətləndirmək məqsədilə yeni bir kəşfiyyat quyusu qazılmışdır. Bu quyudan da alınan məlumatlar təhlil edilir.

"Şəfəq-Asiman" dəniz blokunda qazılmış ilk kəşfiyyat quyusundan əldə edilmiş məlumatların təhlili nəticələrinin interpretasiyası isə başa çatdırılmışdır. Quyuda aşkar edilmiş karbohidrogen ehtiyatlarının dəyərləndirilməsi və növbəti fəaliyyətlərin planlaşdırılması hazırda davam edir.

İllik hesabatında əməliyyatçı şirkət işçi heyətinin sayını da açıqlayıb.

2023-cü ilin sonunda bp-nin işçiləri olan Azərbaycan vətəndaşlarının sayı 2353 nəfər təşkil edib (bura müddətli müqavilə əsasında işləyən işçilər də daxildir). 2018-ci ilin ortalarından bp-nin ixtisaslı işçilərinin 90 faizini milli kadrlar təşkil edir. İxtisası olmayan işçilərin isə hamısı yerli vətəndaşlardır.

bp belə hesab edir ki, Xəzərdəki əməliyyatlarının uğuru həm də regiondakı ölkələrin əhalisi üçün layihələri vasitəsilə hiss edilən faydalar yaratmaq bacarığından asılıdır. Buna nail olmaq üçün şirkət öz tərəfdaşları ilə birlikdə mühüm sosial investisiya layihələri həyata keçirməyə davam edir. Bu layihələrə təhsil proqramları, yerli icmalarda bacarıq və qabiliyyətlərin yaradılması vasitəsilə yeni imkanların açılması, sosial infrastrukturun təkmilləşdirilməsi, maliyyə vəsaitlərinə çıxışın təmin edilməsi və təlim vasitəsilə yerli müəssisələrə mədəni irs və idmanın inkişafına dəstək, eləcə də hökumət qurumlarına texniki yardım daxildir.

2023-cü ildə bp və tərəfdaşları belə sosial investisiya layihələrinə Azərbaycanda 2 milyon dollardan artıq vəsait xərcləyib. Bundan əlavə, bp ayrıca bir şirkət kimi öz adından Azərbaycanda sponsorluq etdiyi layihələrə il ərzində təxminən 0,9 milyon dollar vəsait sərf edib.

*Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"*